(ZEITUNGSDRUCKSACHE) Ч. 13. 28. березня 1943 Рік І.

ХОЛМСЬКА ЗЕМЛЯ

РЕДАКЦІЯ:
Краків, Ожешкової 7.
Тел. 104-81.
АДМІНІСТРАЦІЯ:
Краків, Райхсштрассе 34.
Тел. 230-39.

ТИЖНЕВИК
„Cholmer Land" Wochenausgabe
SCHRIFTLEITUNG: Krakau, Orzeszkowagasse 7. — Fernruf 104-81
VERWALTUNG: Reichsstrasse 34. — Fernruf 230-39, 146-42

ПЕРЕДПЛАТА:
Чвертьрічно — 3.50 зл.
піврічно . . . 7.— зл.
Ціна прим. 30 сот.

За майбутнє европейських народів

Промова Фюрера в день пам'яти героїв

БЕРЛІН. — Також у цьому році в столиці Німеччини відсвятковано урочисто день, присвячений пам'яті героїв. На це державне свято, яке відбулося в залі берлінського арсеналу, прибув із фронту Фюрер.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ЗИМОВА ОФЕНЗИВА РОЗБИЛАСЯ НА ЕВРОПЕЙСЬКОМУ ОБОРОННОМУ ВАЛІ.

У своїй промові Фюрер подав на вступі причини, чому відсунено в цьому році день, присвячений пам'яті героїв, із 14 на 21 березня. Це саме тому, що аж тепер він міг зі спокійним сумлінням залишити місце своєї праці, з яким він від місяців був зв'язаний, бо, завдяки жертвенности і геройству німецького вояка, вдалося на східному фронті перемогти остаточно кризу, яку переживала німецька армія завдяки незаслуженій долі, і вдалося закріпити фронт та започаткувати ті заходи, які в наступних місяцях мають забезпечити знову успіх аж до остаточної перемоги.

У зв'язку з тим Фюрер повідомив, що відкликаю заборону відпусток, яка існувала для фронту від місяців, шоб у наступних місяцях німецьким воякам вможливити знову шлях до своїх рідних у рідному краю в збільшеній мірі. Ті самі умовини влегшили йому самому з'явитися на це свято в столиці краю.

ВНУТРІШНЬО-АЗІЙСЬКА НАВАЛА.

Далі Фюрер обговорив сучасне велетенське змагання на землі, на морях і в повітрі, кажучи дослівно таке:

„Степи Сходу випустили ще раз проти Европи свої міліонні маси, гнані вперед тією самою силою, яка вже від давніх часів організує війни, наживається на них і через це саме в сьогоднішній добі заставляє капіталістичні інтереси й большевицькі інстинкти служити одній і тій самій меті. Яка велика була цієї зими загроза залиття найстаршого культурного суходолу світу, треба залишити оцінці майбутніх історичних дослідів. Що цю загрозу тепер усунено і тим самим відвернено від Европи, це тривала заслуга тих вояків, що їх ми сьогодні згадуємо". Далі Фюрер вказав на те, що наново скріпленій Німеччині Европа завдячує те, що її не змела ця навала внутрішньої Азії, так, як вихор змітає полову, та сказав далі дослівно таке:

„Щораз ясніше бачимо, що боротьба, в якій знаходиться Европа від першої світової війни, щораз більше приймає характер змагання, яке можна б порівняти тільки з найбільшими історичними подіями минулого. Споконвічне жидівство накинуло нам війну без співчуття і без пощади, війну, в якій цей континент був би перетворений в одне поле румовищ, якщо б не вдалося спинити руїнницькі елементи перед кордонами Европи.

Але найгіршими наслідками цієї війни не були б спалені міста, знищені пам'ятники культури, але по-звірськи змасакровані маси людей, які впали жертвою цієї внутрішньо-азійської навали, так само, як це було вже раз у часах навали гунів і монголів.

Те, що німецькі і союзні вояки захищають сьогодні на сході, це не кам'яне обличчя, або соціяльний і духовий вигляд цього суходолу, але вічнолюдські первні, з яких від давніх-давен походять усі вартості, що надали сьогоднішній вираз не то шо Европі й Америці, але й далеко понад це загальній людській культурі.

ДІЯВОЛЬСЬКИЙ ШАЛ НИЩЕННЯ Т. ЗВ. ЗАХОДУ

Поруч із тією світовою загрозою варварства зі сходу переживаємо також нещодавно диявольський шал нищення об'єднаного з цим сходом т. зв. заходу. Воєнні цілі наших ворогів відомі нам з численних публікацій, промов і відвертих домагань. Зате пуста балачка в справі Атлантійської карти важить тільки саме, що й колишні 14 пунктів Вілсона супроти реального оформлення Версайського диктату, яке прийшло потім. Так, як нацьковувач до війни, Черчіль, із парляментарної англійської демократії, коли він у 1936 році ще не був відповідальним керівником Великої Британії, своїм висловом, що Німеччина мусить бути знову знищена, визначив цілі для майбутніх подій, так саме тепер у тих самих демократіях, елементи, що видвигають теперішне домагання до майбутнього миру, вже сьогодні проектують такий стан Европи після війни, якого вони собі бажають.

Їх цілі покриваються цілком не тільки з відомими нам, але й пережитими демонстраціями їхніх большевицьких союзників: зовсім винищити всі національно свідомі континентальні народи".

Фюрер вказав далі, що при цьому все одно, чи свої руїнницькі цілі проголошують англійські чи американські часописи, парляментаристи, чи народні бесідники й літератори, або чи большевизм попросту на практиці вирізує цілі народи разом з чоловіками, жінками й дітьми — це одне й те саме.

„Бо останньою рушійною силою — говорив Фюрер далі — є безперечно вічна ненависть тієї проклятої раси, яка від тисячі років, мов справжній божий бич, бичує народи так довго, доки вони у хвилинах самоосвідомлення не підносяться знову проти своїх гнобителів. При цьому Фюрер підкреслив, що ці ствердження не торкаються німецького народу, який виявляє тепер рівноважне з фронтом геройство. Зате, що торкається т. зв. невтрального світу — говорив він далі дослівно — передумови для такого улюбленого в них то зарозумілого то вигідного то знову повчального підходу до подій можна бачити тільки виключно в готовості на жертви тих, які охороняють їх від того, щоб вони самі на власній шкурі не пізнали й не відчули твердої дійсности.

Бо одне певне: В такому часі можуть тривало існувати тільки народи з ясною поставою. При цьому Фюрер додав ствердження, що противник досягнув те, що на місце фальшивої об'єктивности прийшли природні інстинкти, які зробили його здібним до ще відпорнішої рішучости.

ХТО ВПАДЕ ЖЕРТВОЮ БОЛЬШЕВИЗМУ

І я повторюю моє колишнє пророкування — говорив він далі дослівно, — що при кінці цієї війни не Німеччина або союзні держави, впадуть жертвою большевизму, але ті країни і народи, які, щораз більше попадають в руки жидівства, одного дня заломляться і враз із цим знайдуть свій кінець через большевицьку отруту, проти якої вони самі, вже внаслідок свого перестарілого ладу, найменше відпорні.

Не з націонал-соціялістичного, або фашистівського режиму не залишиться ні шматка, але одна стара великодержава розпадеться на шматки. Гріх супроти власної і тієї самої крови перетвориться у цих таки країнах у нужду і нещастя, що колись кричатимуть до неба.

МОБІЛІЗАЦІЯ ВСІХ НІМЕЦЬКИХ СИЛ

По всі часи згадувати героїв має право лише той, що не потребує перед ними стидатися. Цьогорічна зима не лише не довела нім. нарід до дефетизму, але, навпаки, спонукала його до ще більш гігантської мобілізації всіх його сил. Ця мобілізація проводиться тепер без упину. Продукція воєнного матеріялу постійно зростає. На фронти напливають міліонами молоді вояки, мужчини, що їх звільнено з дотеперішнього зайняття до військової служби і виздоровілі вояки. Старі річники та молоді хлопці обслуговуватимуть додатково оборонну зброю в батьківщині, сотні і сотні тисяч жінок і дівчат піддержуватимуть їх при цьому. І так німецькі збройні сили перетворюються щораз більше в націю, що бореться.

СОЮЗНІ НАРОДИ — СПІВБОРЦІ

Вказавши на те, що Німеччина справиться зі своїми зовнішніми ворогами, Фюрер ствердив, що при тому Німеччину піддержуватимуть ті союзні народи, які від Европи аж по східну Азію рішилися боронити своїх етнічних вартостей так само, як і свої культурні надбання. Вона має співборців передусім у тих націях, які свідомі того, що їх власна майбутність можлива тільки в рямцях порядку, який стійко тримається проти большевизму, цього діявольського інструменту нищення. Наскільки цей конфлікт стане більш вирішальним, наскільки безкомпромісово він буде проведений, настільки триваліщим буде потім мир, якого наш континент особливо потребує для вилікування своїх ран. Але про суть цього грядущого часу не будуть рішати ті люди, які не признали вартости минулого миру, та які в своєму умовому засліпленні нацьковували до війни і таким чином вели до руїни свої власні народи, але будуть рішати тільки ті державні мужі, які ще перед цією війною зуміли навіть при скромних земських багатствах всетаки здобути для своїх народів високий рівень соціяльних і культурних досягнень.

Таким чином 542.000 вбитих, що їх у цій другій світовій війні забрала досі від нас смерть, не будуть даремною жертвою. Вони завжди житимуть серед нас, як вічні герої і піонери кращої епохи.

Із проханням до Всемогучого про дальшу поміч та згадуючи з пошаною полеглих і жертви союзників, Фюрер закінчив свою промову. Після цього він пішов до почесного пам'ятника Німеччини, щоб там скласти вінок.

НАСЛІДКИ ДІЯЛЬНОСТИ ПІДВОДНИХ ЧОВНІВ

ЖЕНЕВА. Внаслідок діяльности підв. човнів на ріці св. Лаврентія в Америці пропало не тільки багато кораблів, але й повстали важкі шкоди в тамошніх пристанях. Про це пише англійський мореплавний журнал „Файрплай" з 11 березня. Торговельне судноплавство на тій ріці майже зовсім припинене.

Большевиків не можна очистити з їх злочинів

Відповідь Райхспресешефа д-ра Дітріха на американську адресу

Генрі Волес, віцепрезидент З. Д. Півн. Америки, виголосив в університеті в Огайо промову, в якій поробив спроби очистити большевизм від його кривавих злочинів. Він погрозив ще людству і третьою світовою війною, якщо демократіям не вдасться створити атмосфери довір'я до большевицьких метод.

Пан Волес кількома сміливими штрихами накреслює нам духову картину світу. Він оповідає себе нібито річевістю. Він імпутує нам фальшиву прикмету, що „перша сила, потім право". А чейже це ми знаходимо таки на чолі бритійських життєвих засад: „справедливо чи несправедливо—все для батьківщини", тобто: „допускається нечесних учинків, якщо це виходить на користь Англії".

Пан Волес в своєму фальшуванні історії промовчує, що саме понижувана Прусія була тією, яка перша, як держава, визнала свободу ЗДА, в той час, коли Англія хотіла ще трактувати американців, як колоніяльних невільників.

Дальше пан Волес заявляє, що „націонал-соціялістична філософія" змагає до того, щоб одна панівна раса опанувала світ. В протилежність до цього націонал-соціялізм відкидає всякі намагання панувати над світом. Щоб себе прикрити, пан Волес свої власні наміри і пляни підсуває німецькому народові.

Нац.-соціялізм саме й хоче усунути стан, який завжди викликує нові війни внаслідок того, що необмежене насильство і капіталістична жадоба завжди узурпують собі право п'ястука, щоб пригноблювати слабих і їх визискувати. У протилежність цьому націонал-соціялістична народна держава оснувала господарський і соціяльний лад, в якому визнається засаду: „право перед насильством". В цьому ладі усунено всякі привілеї родові, станові і маєткові і кожен зокрема, згідно зі своїми досягненнями, має однакові шанси успіхів. Також у співжитті народів між собою до нього належатиме майбутнє. Також у взаємному житті народів можна встановити гармонію інтересів тільки мирним шляхом, якщо вона створює рівність умов, під якими вони між собою змагаються. Також і народи на цьому світі можуть зайняти своє місце тільки за мірою їхньої спроможности і досягнень для цього світу. Тільки при пануванні принципу творчости можна в крузі народів видобути сили, які всім запевнюють можливо найбільший поступ, а через те і кожному зокрема, як найвищий розвиток.

Факт, що ці основи нового ладу в світі, де не буде місця для воєн, закладені націонал-соціялізмом, пан Волес промовчує перед своїми слухачами, натомість твердить собі так гладесенько щось протилежне. Але яка ж нікчемна і соромна ця метода для віцепрезидента ЗДА.

РАМА ВСЕСВІТНЬОЇ РЕВОЛЮЦІЇ.

Так же само, як з філософією пана Волеса, стоїть теж справа з його політикою.

В той час, коли він свідомо фальшує конструктивні ідеї націонал-соціялізму, він хотів би для большевицької доктрини боротьби кляс створити у світі „атмосферу довір'я". Коли йде про пана Волеса, то оце нас не дивує. Бо хто потверджує капіталізм, не може заперечити боротьби кляс. І так, вкінці він мусить, як остаточний кінець мудрости, пропагувати згоду між капіталізмом і большевизмом, при чому капіталістичні визискувачі мали б одержати одну половину світу, а большевики другу, щоб вони не станули проти себе у новій світовій війні. Саме це сказав пан Волес, говорячи: „Якщо західні демократії і Росія не можуть дійти до вдоволяючого порозуміння, то світова війна, вже третя, неминуча. Але тут в його логіці обманливий кінець: саме надія, що большевизм, коли йому кинути Европу на жир, може зворушитися і зрезигнувати з усесвітньої революції. Бо ідея всесвітньої революції, це основа большевизму взагалі. Хто з большевизмом об'єднується, стає раменем революції, і не може вже більше їй протиставитися.

ЩО МОЖНА ПРОТИСТАВИТИ.

Цю жахливу небезпеку всесвітнього большевизму може прогнати лише сила ідеї, яка перемагає так капіталістичну думку, як і марксістську науку про боротьбу кляс, перемагає в площині вищого ладу людського співжиття. Національний соціялізм — це клясичне поборення боротьби кляс. Він практично здійснює безклясову державу і так як він дав німецькому народові внутрішній мир, так також під його принципами буде запевнений мир назовні.

ЗЛОВЖИВАННЯ РЕЛІГІЄЮ.

Отож, пан Волес не жахається грати у фальшиві картини і обманювати народи, він не жахається навіть надуживати для своїх інтересів християнської релігії.

Це наявне безправство — ставити на рівні політичну і християнську релігію, це політична безсоромність пана Волеса, щоб круті шляхи Рузвельта подавати за стежки Господа Бога!

„Демократія — заявляє пан Волес і не моргнувши — це одинокий правдивий вислів християнства". Яке несамовите богохульство, яке зловживання релігійних понять для політичних цілей.

БРАТАННЯ З БОЛЬШЕВИКАМИ.

Хіба християнська релігія велить брататися з большевизмом. Із тим самим большевизмом, що розгнуздав усі злочинницькі інстинкти людини проти божества, що вбивав християнських священиків, обезчещував вівтарі і палив церкви, а на місце хреста ставив люциперську совітську зірку.

А коли в Еспанії церкви й манастирі горіли, коли там зганьблювали черниць і вбивали священиків, тоді ця т. зв християнська демократія пана Волеса давала навіть практичну допомогу і пересилала тоді до Барсельони такі самі транспорти зброї для большевиків, які йдуть сьогодні в напрямку Архангельська і Мурманська.

Отже демократії давали допомогу вбивникам і зганьблювачам християнства.

ПАПА ОСУДИВ ТИХ, ЩО ПОМАГАЮТЬ БОЛЬШЕВИЗМОВІ.

Воно і так вам нічого не поможе, пане Волес, коли самого Христа покликаєте за свідка вашого політичного поступовання, бо все таки проти вас стоять знамениті енцикліки Папи.

„Коли комунізм мав можливість заіснувати — сказано в енцикліці „Дівіні Редемпторіс", — тоді він старався всіми способами радикально знищити християнську культуру і релігію. Він проганяв епископів і священиків із країни, засуджував їх на каторжні роботи, розстрілював їх та нелюдським способом їх убивав".

„Але комуністична скажена жадоба нищення в Еспанії не задоволялась тим, щоб убивати епископів і тисячі священиків, членів орденів і черниць, вона в ще більшій кількості робила своїми жертвами звичайних людей різних станів та вбивала їх, бо нови були противниками комуністичного атеїзму".

„Це жахливе знищення комуністи переводили з такою ненавистю, із таким варварством та з такою жорстокістю, що ніхто не був би вважав цього можливим".

„Нема вже ні одної приватної людини і ні одного державного мужа — якщо він тільки свідомий своєї відповідальности — нема такого, щоб не мусів здригнутися на саму думку, щоб те, що сьогодні діється в Еспанії, могло б завтра повторитися в іншій цивілізованій країні".

„Перша, найбільша і найбільш загальна небезпека, говориться в енцикліці дальше, це комунізм у всіх його формах і ступнях. Він загрожує і поборює та підло чатує на гідність неодної людини, святощі родини, порядок і безпеку громадянської спільноти.

Багато людей дає себе ошукати, або не хоче бачити ворога. Так, багато піддержують його байдужістю, або мовчазною згодою".

ПРАВДА ПРО ВІДНОШЕННЯ ДО ХРИСТИЯНСТВА

Це виразний осуд із авторитетних християнсько-церковних уст про політику демократії вашого покрою, пане Волес, це голос про вашу співпрацю з большевизмом. І все таки ви не соромитесь твердити, що ваша демократія це „одинокий, правдивий вияв християнства".

„Може ви позволите — щоб дати слово правді — пригадати собі, що у вашій державі, яка любить називати себе християнською демократією, держава і церква гостро відокремлені від себе, американська конституція забороняє видавати будь який закон, який мавби метою створити державну релігію — в той час, як у нібито нехристіянській націонал-соціялістичній Німеччині християнські церкви дістають річно коло 600 міл. марок від держави.

Націонал-соціялісти — не знищили в Німеччині ні одної церкви. Руїни церков і монастирів, що сьогодні своїми обсмаленими мурами зі скаргою здіймаються до неба, це діло ваших „християнських вояків", це доручення вашої „християнської демократії", що робили з них руїни і звалища. Так виглядає переведення в діло „християнської основи світового ладу", що її ви, пане Волес, проповідуєте фальшивим язиком. Так!

ОРГІЇ ВАРВАРСТВА

І не інакше стоїть справа з нашим другим твердженням в момент, в якому ви свідомо і систематично спрямовуєте свої бомбовики на тисячолітні культурні осередки Европи і віддаєте на поталу знищення твори европейської культури в момент, в якому душегубство і пожежу вносите в житлові приміщення безборонних людей, нищите пристановища жінок і дітей, руйнуєте лікарні, школи, в момент, отже, в якому ваша демократія довершує нелюдського варварства яке лютувало коли небудь в людській історії отже в цьому моменті ви маєте сміливість казати: „демократія — це надія цивілізації".

ДІЯВОЛЬСЬКИЙ СОЮЗ

Щоб напятнувати того роду брехню і лукавство, людська мова не знайшла досі слів. Але каміння промовить і повбивані жінки й діти стануть німими свідками вашої ганьби. Ви, пане Волес, можете це називати християнським і демократичним, але світ знає, що це в нічому не відрізняється від большевицького душогубства, з яким ви об'єдналися.

Щоб увіковічнити цей диявольський союз, ви, пане Волес, грозите світові третьою світовою війною. Але ви можете бути впевненим, що катастрофа третьої світової війни не спаде на народи, які сьогодні в бою проти большевизму вхопили за зброю для боротьби за життя народів і майбутнє Европи і виступили проти степових орд, які оце сунуть. Можете бути певні, що вони своєю геройською поставою раз на завжди відкинуть цю небезпеку із своєю перемогою, виборять для народів тривалий і справедливий мир!

Воєнне звідомлення

ГОЛОВНА КВАТИРА ФЮРЕРА, 22. 3. Головне Командування Німецьких Збройних Сил подає:

В південній частині східного фронту, аж по Білгород не було вчора важливіших боїв. Німецький наступ на південний захід і на північний захід від Курська і далі поступає успішно вперед. На південний захід від В'язми і на південь від Ладозького озера знову заломилися вчора з як найважчими втратами спроби ворога проломитися. Від 18. березня лише на південний захід від В'язми наші дивізії, знаменито піддержувані летунством, знищили понад 270 танків. Важкі атаки большевиків, ведені від трьох днів на південний схід від Ленінграду, розбилися об рішучу оборону наших військ із дуже великими втратами для противника.

В південному і середущому Тунісі великі англійські й американські сили заатакували італійські становища. Саме йдуть важкі бої на землі і в повітрі.

Далеколетні боєві літаки пошкодили на Атлянтійському океані важкими поцілами бомб доволі великий торговельний корабель. Підчас уже оповіщеної атаки німецьких боєвих літаків на порт Триполісу вночі на 20. березня затоплено 3 торговельні кораблі і один конвойний човен.

ІТАЛІЙСЬКЕ ВОЄННЕ ЗВІДОМЛЕННЯ.

РИМ. Італійське воєнне звідомлення з понеділка ось яке: **Вчорашнього дня в Тунісі, після сильної артилерійської підготови, ворог розпочав завзяту офензиву на середущому і південному відтинку фронту. Ідуть саме запеклі бої. Летунство держав осі взяло участь у боях, атакуючи ворожі забезпечувальні лінії і колони в поході. Німецькі ловецькі летуни збили 5 машин типу Спітфайр. Італійські літаки збомбардували портові спорудження в Бон і Бужі, де спричинено значні шкоди. Минулої ночі відділ торпедних літаків 105 групи під командуванням сотника-летуна Урбана Манціні із Цєсени, заатакував в Альжирі кораблі, що стояли на якорі. Один пароплав на 10.000 тон затоплено, один пароплав середньої величини запалено, і влучено ще два пароплави.**

ОГЛЯД ВОЄННИХ І ПОЛІТИЧНИХ ПОДІЙ

Минулий тиждень виявив зі всією наглядністю що широко пляновані дії німецьких військ на сході означають велику протиофензиву. Вона після зайняття Харкова і важного комунікаційного вузла Білгороду, розвивається далі успішно. Переможний німецький наступ відбувається на широкому фронті між Харковом і простором на північ від Курська.

Крім цих успіхів у наступі в південно-східній частині фронту, німецькі війська вийшли і виходять панами положення в оборонних боях на великих просторах середньої частини фронту від Орла через простори в околиці В'язми аж до Старої Руси, а далі — на південь від озера Ладоги і перед Петербургом. Рівно корисні для німців висліди оборонних змагань у північній частині Кавказу над Кубанню, де збережені головні німецькі сили з кавказкого простору розбили 7 ворожих армій.

Рівнобіжно з успіхами на Сході треба назвати нові успіхи німецьких підводних човнів у боротьбі на океанах, що постійно прибирає на силі.

З політичних подій минулого тижня треба назвати промову Фюрера в день пам'яти героїв, і промову шефа німецької преси Дітріха, що була відповіддю Німеччини на промову америк. віцепрезидента Волеса, який намагався на різний спосіб очистити большевиків з їх злочинів. Зміст отих промов подаємо окремо.

Нові осяги німецької офензиви

Після захоплення Харкова німецька південна військова група під головним проводом фельдмарш. фон. Манштайна й фельдмаршала фон Ріхтгофена, що командує летунством, взялася до переведення двох завдань: за знищення большевицьких сил, окружених на південний схід від Харкова і за проломання розпучливої большевицької оборони, що за всяку ціну намагались втримати своє крило на північ від Харкова в районі міста Білгороду. Оборону ворога влегшували атмосферичні умовини, бо підчас весняної відлиги майже всі шляхи перемінилися в болотнисті калюжі. Крім того ворог стягнув на цю частину фронту великі свіжі війська. Та все це не було в силі зупинити розгону німецької офензиви. Відділи СС несподіваним ударом взяли місто Білгород а добірні військові частини дивізії „Велика Німеччина" зломили опір ворога під містом Борисівка й пішли наступом далеко на схід. В остаточному висліді німецькі війська в кількох місцях були дійшли до горішного Донця.

Рівночасно з тими офензивними успіхами на просторі між Харковом — околицями на північ від Курська, німецькі війська винищили большевицькі збройні сили, замкнені в оступі на південний схід від Харкова. Через те можна сказати, що перша частина німецької зимової офензиви закінчилася. Вона знищила ворожі сили між Донцем і Дніпром, відбила Харків і створила умовини до нових військових дій, що саме тепер почалися після захоплення Білгороду і досягнення горішнього Донця.

Німецькі військові відзначення

Фюрер ушанував військові здібності та геройство німецької армії признанням високих військових відзначень командантам поодиноких частин. Ген. СС Сепа Дітріха, що здобув Харків Фюрер нагородив Дубовим Листком з Мечами. Фельдмаршала фон Манштайна, що проводить південними німецькими військами Фюрер нагородив Дубовим Листком. Таке саме відзначення дістав також і ген. Гернляйн, командант дивізії „Великонімеччина".

Великі втрати большевиків

Згідно з тимчасовими обчисленнями большевики втратили в тій частині фронту від 13. II. ц. р. понад 50.000 вбитих, 20.000 полонених, 1410 повзів, 3.700 гармат, 3045 важкої піхотної зброї і 1846 самоходів. З дальшим розвитком німецької офензиви ті числа постійно ростуть.

При цьому ще, для загальної орієнтації добре собі запам'ятати, що підчас своєї останньої зимової офензиви большевики втратили вже понад 10.000 повзів, які знищили сухопутні німецькі війська. Коли до цього додати ще втрати, заподіяні большевикам німецьким летунством, то це число перевищує 12.000!

Німецькі успіхи в оборонній боротьбі на півночі і півдні

Тому, що большевики потерпіли велику військову невдачу на півдні, вони рішилися відігратися або бодай зупинити розгін німецьких військ на півдні в той спосіб, що знову почали великі атаки майже на цілій лінії середнього і північного фронту. Тому вони кинули великі сили піхоти і повзів на лінії від Орла аж до Старої Руси. Як відомо, після останніх скорочень німецького фронту в його середній частині німецькі бойові становища перебігають майже в рівній лінії від Орла, на південь від В'язми до Старої Руси, що лежить на південний схід від Ільменського озера. Як досі так і тепер усі ті большевицькі атаки заломилися з великими втратами для большевиків.

Не повелися большевикам і їх наступи на Кавказі, де вони вже віддавна хотіли знищити німецькі збройні сили, що після скорочення фронту на Кавказі, зайняли оборонні становища над долішньою Кубанню. Сім большевицьких армій взялося за те завдання а большевицька пропаганда вже трубіла про „знищення" німецької кавказької армії. На ділі виявилося, що німці розбили сім червоних армій і до тла винищили 2 большевицькі дивізії, що користаючи з морозів, хотіли зайти німців із-заду надморськими моклями. Німці відбили цю спробу окруження а большевики потопилися в багнах, що незабаром стали таяти.

Осяги великодержав осі в Тунісі

В першій половині минулого тижня прийшло до живіших артилерійських боїв у південній частині Тунісу так, що можна було сподіватися спроб ворожого наступу. Дійсно вони прийшли, але не принесли ворогові бажаних осягів. Англійці й американці потерп. великі втрати у вбитих і полонених. Затє вдатно прийшов німецько-італійський удар у північній частині Тунісу, де війська великодержав осі зайняли важні становища і захопили 1600 полонених, 16 повзів, 30 гармат і багато вантажних авт.

Як видно з дотеперішнього ходу воєнних дій в Африці англійці та американці ніяк не можуть почати тієї великої офензиви, яку вже так давно заповіли.

Війна в повітрі

Після болючих утрат, які потерпіло вороже летунство передминулого тижня, минулого тижня ворог уже був обережніший у своїх атаках на побережжя західних зайнятих просторів і на північно-західню Німеччину. Він раз налетів на французьке побережжя, двічі на західну Німеччину а в тому раз на Рурський басейн і раз на простір Балтику. Підчас тих налетів ворог утратив загалом 17 летунських машин. Один раз на північно-німецьке побережжя налетіли американські бомбовики. Вони спричинили жертви в людях серед цивільного населення міста Бремен. Німецькі ловецькі літаки збили тоді 7 ворожих бомбовиків далеко над морем а 3 над зайнятими західними просторами

Ворожі літаки налітали зі своїх середземноморських баз на деякі італійські міста, як Рупуза на півночі та Неаполь і Палермо на півдні. Жертвою тих налетів стало цивільне населення і мешкальні будинки.

Німецькі відплатні атаки звертались проти військових об'єктів у південній Англії та проти військових цілей у містах Сендерленд, Гримсбай, Норвич і Грейт-Ярмавт.

Щораз міцніші удари німецьких підводних човнів

Без огляду на несприятливу погоду на океанах, боєві дії німецьких підводних човнів постійно посилюються. Згідно з повідомленнями останнього тижня ворог знову утратив 46 транспортових кораблів, що їхали з високовартісним вантажем зброї, муніції, бензини і харчів до Англії і до большевиків. На окрему згадку заслуговує остання перемога німецьких підводних човнів, які затопили упродовж 4 днів і ночей 32 ворожі кораблі загальної містоти 204 тис. тон. Згадані кораблі плили північним Атлантиком до Англії і були дуже сильно забезпечені воєнними кораблями і літакам

Втрати ворога на морі минулого тижня досягли 296.000 тон корабельного тонажу. Коли до того додати його втрати з першої половини березня взагалі, тоді побачимо, що німецькі підводні човни затопили впродовж 2/3 березня ц. р. 717.000 тон. З того видно, що якось небагато помогла англійцям і американцям спільна нарада, яку вони недавно відбули у Вашингтоні в справі поборювання небезпек німецьких підводних човнів. Вона постійно зростає, хоч ворог старається зміцнювати охорону своїх транспортів.

А. НИВИНСЬКИЙ

Гість од Хмельного царя

(Із старих оповідань Лемківщини).

У державі Мушинській, що в посіданні пана Менцінського, серед міщан, крамарів і різних людей звання простого — стався великий переполох. Ціла Мушина знає і всі бачили на власні очі, що в коршмі Янка зупинилася банда бескидників. З Росток од Ростоцьких приїхав той, кого всі лемківські села аж за мадяром, називають Савкою Збоєм, а з ним син органіста Ченець. Збой добре відомий старостам, ґарникам[1] і епископським драгонам, а окрім тих Іван зпід Криниці, Гриць Яхно з Бардієва та інші. Хлопці все сильні, широкоплечі, міцні і тверді в костях, а до людської крови жалю не мають. Приїхали верхи, стали в коршмі, коні заховали в стайні. Тоді то мушинські міщани, зокрема віцепрефект ґарників, що епископських привілеїв і майна стерегти обіцявся, до палюнки хлопської раптом, як до дівки, запалилися. Всі, як один, до коршми. А під брамою і стоїть один — той з Навойової — що між збоями Квочкою називався.

Каже:

— Не для вас, мушинців, сьогодня Янко мед, пиво і палюнку продає. Не для вас, крамарів, барана зарізав, венгжину від мадярів привіз до коршми. Пийте воду, якщо крови не хочете напитися.

Тоді всі крамарі з віцепрефектом назад відійшли, ломаючи голову над тим, який напад Савка плянує. Та й диво, що аж до Мушинської коршми

[1] Ґарники — назва місцевої жандармерії в XVII і XVIII вв.

Майбутнє—наша мета

Сьогодні, мабуть, кожний з нас розуміє, як важною для українського народу є справа виховання нового освіченого, характерного та свідомого покоління. Невеличкі ряди нашої інтелігенції підчас завірюхи останніх років прорідли та змаліли. Фахових робітників, ремісників, купців та промисловців ми, головно на західно-українських землях, усе мали дуже мало. Міцним і здоровим залишився в нас лише селянський стан, цей стан усе був основою української нації, він усе був тим пнем, що зрізаний до самої землі, пускав знову свіже, зелене віття. Саме в селянському стані укрита ця вічно живуча міць української нації, що здавлена та прибита, все наново вибухає з новою стіхійною силою. Були хвилини в історії, коли, як згідливо казали поляки, лише „хлоп та поп" становили були українську націю. Та саме цей „хлоп" рятував націю. Селянські діти силоміць здобували освіту та творили знову кадри нової фізично і морально здорової інтелігенції, ремісництва, купецтва.

Ми віримо і знаємо, що цей самий процес повториться і під сучасну хвилину. Що-більше. Ми є вже свідками цього процесу. Гімназії, семинарі, різного роду фахові промислові, сільсько-господарські, купецькі, хемічні та інші школи, переповнені сьогодні саме селянськими дітьми. За кілька літ ми будемо вже мати своїх фахівців ледви чи не в усіх ділянках ремесла та промисловости. За кілька літ підростуть теж кадри нової інтелігенції, що поможе нам здійснювати наші задуми та що перейме від нас великі обов'язки дальшої розбудови нашого життя.

УЦК радіє цим процесом та всіми своїми силами спомагає та підсичує його. Саме він кинув клич: Всю здібну селянську молодь до середних і фахових шкіл! Він робить перед владою заходи у справі основування десятків різного рода фахових шкіл. Щоб дати можливість і незаможнім дітям набувати знання — він оснував та веде вже більше чим сотню бурс, розкинених по всіх містах краю. Крім забезпечення бурс харчами, видав УЦК лише за останній шкільний рік на стипендії та підмоги учням, більш як півтора міліона золотих у грошах. УЦК вложив чимало праці і гроша, співдіючи при доповненні кадрів, як теж подбав про як найкращих виховників для бурс. Дітей виховують там не лише на розумних, освічених людей, але і на свідомих громадян.

Та УЦК в своїй роботі потребує піддержки та помочі загалу громадянства. Свої фонди, крім підмог від держави, черпає він виключно зі складок та жертв українського громадянства. Тому, коли важними для нас та дорогими нам є справи, що їх веде наш провід, коли бажаємо для них кращих успіхів — то ми не можемо стояти осторонь. Ми мусимо всі до одного стати членами свого УОК, ми мусимо всі зобов'язатися платити і точно платити національну вкладку. Ми мусимо зложити потрібні і конечні до переведення всіх тих задумів Проводу, гроші.

Зокрема, коли іде про виховання нашої молоді, коли іде про поширення та зріст наших бурс, про збільшення числа студіюючої молоді, про покращання та піднесення позему наших шкіл — ми мусимо не щадити їм нашої дбайливости та опіки. Наші кооперативи, УОТ-и та інші організації мусять стати фундаторами стипендій для своїх таки краян-учнів. При помочі складок ми мусимо удержати в школі та помогти вчитися найздібнішим дітям нашого села. Те, що важко зробити одиниці, то легко прийдеться перевести громаді. На ту ціль не жаліймо гроша. Її маймо все перед своїми очима. Навіть, якщо воно вимагає певного рода жертви і самовідречення — то це оплатиться нам. Вміймо жити не для сьогодні, а для завтра. Вміймо глядіти в майбутнє. Майбутнє нації, це наша мета і цій меті ми мусимо вміти посвятити наше сьогодні. **М. К—ий**

ЛИСТИ З ЧУЖИНИ

За красу наших сіл

Шановний Пане Голово!

Ось, блиснула вже весна й мої думки линуть у наші рідні села, а в першу чергу до мого родинного села. Здалека може краще ніж зблизька бачу ціло-образ наших чарівних сіл з усіми їх світлими та темними сторінками. І мимоволі насуваються мені деякі порівняння з селами, які я бачив, подорожуючи по чужих країнах. Щиро кажу, що в нашому неодному українському селі є такий чар, що від нього неначе росте душа та серце відпочиває, як співав Шевченко:

„Село і серце одпочине
Село на нашій Україні —
неначе писанка — село..."

Цей своєрідний чар українського села відчуваємо не тільки ми українці, але й про нього можна часто почути з уст чужинців та вичитати з описів подорожей різних чужинецьких відвідувачів нашої чарівної України. Але всетаки по наших селах є ще чимало недомагань чимало таких недостач, що зовсім непотрібно псують ціло-образ та нарушують повноту краси села, що могло б і повинно б справді виглядати як прекрасна писанка. Зверніть, будь ласка, на це уважнішу увагу. Як завсіди, так і в цій справі радив би я Вам зацікавити ціле членство УОТ та не обмежитися тільки до думок, рад і слів, але таки взятися до діла. Йде про те, щоб звернути пильну увагу на зовнішній вигляд нашого села та так його упорядкувати, щоб направду його краса могла кожного захоплювати. От, надходять Великодні Свята. Всі наші господині будуть старатися якнайкраще причепурити свої хати та господарські будинки, а господарі понаправляють плоти та паркани й упорядкують свої обійстя та городи. Але дуже часто так буває, що немає кому поклопотатися упорядкуванням площ та будинків, що є громадською або національною власністю.

Зачинаючи від цвинтаря часто з поломаною огорожею, з поперевертаними хрестами та розваленими гробами (бо там пустують дітиска та товчуться корови!) почерез такі будинки як „Народній Дім", школа, громадська канцелярія, а кінчаючи на тих маленьких клаптиках громадських площ та різних окопів, що є всіх і нічиї, — скрізь тут треба конечно дбайливої господарської руки, що подбала б теж за їхній естетичний вигляд. Ніколи не забуду одного нашого підльвівського села, де, як у якомусь місті, кожний шматок придорожної землі був гарненько управлений та засаджений квітками й огорожений невисокими стовпцями й дротом. Зокрема дуже гарно був упорядкований майдан біля „Народнього Дому", площа біля школи та цвинтар коло церкви.

Само собою, цвинтар був своєрідним зразком порядку: сильна огорожа, стилева входова брама з відповідним написом, усі могили гарно оправлені, на кожній хрест з написом, декуди кам'яні, навіть доволі мистецькі пам'ятники. Окреме місце займали могили поляглих у наших визвольних змаганнях, а посередині величава могила Невідомого вояка. А знаєте, хто це все робив? Ніхто інший, як тодішня читальня „Просвіти", в якій була дуже жива та активна секція молоді, що в своїй програмі праці поставила теж цю важливу точку: з в е р х н я к у л ь т у р а с е л а.

Одночасно звертали вони увагу й на такі речі, як будова нових хат своїх односельчан. У них була така практика, що поки хтось взявся до нової будови, мусів засягнути поради у проводі секції. У висліді прийшло до того, що всі новобудовані хати діставали великі вікна звернені до вулиці, а перед хатами ніколи не ставали якінебудь інші господарські будинки, не говорячи вже про стайні чи хліви. Що більше, молодь з цієї секції часто йшла зорганізовано на т. зв. толоку до того господаря, що проводив у себе будову й спільними силами ско-

---

збої зібралися, де лише пани і знані міщани пити меди і вина сходяться. Аж у Мушинську коршму прийшов Савка радити й напевно щось страшне вирадить. І довго думали мушинські міщани, до магдебурського права заглядали, інстигатора, що вироки на збоїв виносить, розпитували, а все про те як довідатися, що Савка Збой у коршмі пляную. І видумали. Знайшли мушинські міщани серед себе жида. Хоч бідного, але розумного. Дали йому гірського меду гарнців п'ять, до коршми, сказали, йди, мед сей продаси, про все довідаєшся.

А жидовин як жидовин. У жидівських лахах до коршми йде, мед Квочці під брамою показує, спробувати дає і в коршму увійти впрошується. Квочка меду не цурається. Спробував раз і ще раз. Похвалив.

Двері до коршми одчиняючи **жидовина в середину і впустив.** А жидовин як жидовин. Увійшовши в коршму до Савки одразу прямує, мед перед себе тримає, купити запрошує. Савка до горшка сокиркою б'є і вже добре п'яненький кричить:

— Чекай жидовине. З більшим од тебе паном розмовляємо і не про мед нараду маємо...

Сидять збої коло столів, мед, вино кружляє і хоч на підпитку вже доброму всі, але тихістю до ягнят прирівняти можна. Слухають. **А перед ними, за столом, в сірій свитині сидить хтось. Не з тутешніх країн і не з відомих людей, навіть не з під Ярослава, а ще з дальших. Ніби дід чи жебрак, та голову не по жебрачому тримає, водить очима як пан.**

Каже:

— Не вас, люди, Хмель захмелити хоче і затуманивши долею-волею солодким лишень уста помазати. Ні! Як каже, так і зробить. Дасть вам царя і круля, з ласки бискупової визволить, опіку шляхетську знесе, а гандель жидівський віддасть до откупу. І кличе вас, закликає до столу людського сісти, страви козацької покуштувати, життя вільного спробувати. Козаками закликає стати. Бо... І велика ж наша країна та й багата. І води в ній не одне море, а річок не перелічиш, а в воді риба незміряна і незважена людською вагою. Земля родить тільки злото й срібло, а **тепла й підсоння нам Господь ніколи не жалує. Ой, ви усі лемки і бескидники. І Хмеля віру майте, на його тільки го[illegible]у і руки здайте, визволення чекайте.** Панські двори і маєтки **паліте, насіння лядське до щенту вигубивши на схід кроком ступайте...**

Слухав жидовин довго, різні речі вичув. І тямку навіть стратив — таке воно все страшне і незвичайне. З переляку питає у найближчого збоя, наймолодшого хлопця.

— Чи мені плакати чи втікати? Все те, що буде, як той каже, то не добре буде. Куди ж тоді жидовин дінеться?!

А наймолодший збой сокирою тільки грає:

— Чого, жиде, Хмеля боїшся? Від хмельного царя сам хмельним станеш. А ми усі у Хмелю — чи з лісом чи з горою, чи з землею, чи з водою... Та й як душі лемківській хмельною не бути? Чи ломати колом тебе будуть, чи вчертувати, чи голову рубати перед тим на вогні добре випікши, чи в голоді, холоді вмирати — без хмелю і життя не зазнаєш. Ех — дозволь жиде — зарубаю я тебе...

І чує жидовин, що він уже не жид. Душа його маленька, бідненька поволі починає відходити з тіла. Та й що їй — тій жидівській душі — з того тіла...

А найближчий збой — най-

ренько довершували діла. З засади „толокою" помагали вони в біленні та порядкуванні хат і господарських будинків тих усіх односельчан, що находилися у важкому положенні, як інваліди, бідні вдовиці та бездітні старці. Тим чином у цілому селі не було ніодної занедбаної хати, ніодного необробленого шматка землі. Пригадую собі, як сьогодні, з якою гордістю ми показували це чепурне українське село закордонним журналістам, що ще перед тією війною були прибули з відвідинами до нашої країни. Чи знаєте, яку пошану здобув би собі наш нарід у кожного чужинця, коли б кожне українське село було так зразково упорядковане? А який був би це вимовний доказ нашої культури! А який благородний вплив мало б це на нашу молодь, що навчилась би з малку шанувати кожну квіточку та деревинку не тільки на чужому городці, але й на громадській площі.

Тож подумайте над цим, обговоріть це на сходинах УОТ та приступайте до діла, а я бажаю Вам повного успіху. Про вислід не забувайте написати до нашої Редакції.

Привіт для Вас і Всіх — Ваш В. Г.

ГАЛИЧИНА В БОЮ ЗА ПРОДУКЦІЮ

Дворічне совітське панування лишило свої глибокі сліди також на хліборобському житті Галичини. Тому, що всі двірські маєтки були знаціоналізовані і розділені між сільських робітників і крім того також селянська земля була знаціоналізована, збір з поля, очевидно, значно зменшився. Якщо йде про збір з одного гектара чи то збіжжя, чи картопель і буряків, то пересічно в Галичині був він менший, як в давній Генеральній Губернії. Тепер хліборобство Галичини знову набрало розмаху. Встановлено округних повітових і сільських агрономів і розбудовано при Окружних Старостах установи для плекання тварин. Відділ Прохарчування і Сільського Господарства Галицької Області враз із своїм технічним Бюром Праці, Сільсько-господарською Палатою, провів цієї зими далекойдучий перевишкіл округних і повітових агрономів, які в свою чергу поінформували сільських агрономів про їхнє завдання.

Сотн. В. КУРОВСЬКИЙ

З початків національної організації Підляшшя в рр. 1917–1918.

II.[1]

У Білій застав я вже тих, що дещо давніше приїхали тут з таборів. Нас сердечно прийняли наші товариші з полк. Миколою Шаповалом у проводі. Негайно приступили ми до праці. Нашу сотню розділено між поодинокі командантури: Біла, Янів Підляський, Дубиця, Межиріччя, Острів Підляський, Парчів і Володава, а дальше на схід від Буга: Кобрин, Янів Поліський і Пінськ, останній вже у самій прифронтовій смузі. Одержали ми інструкції, дещо з літератури і часописів та роз'їхалися на місця свого призначення. На місцях кожному з нас припало по кільканадцять сіл, в яких ми мали вести культурно-освітню роботу.

Більшість православного населення на Підляшші російські війська евакували на схід літом 1915 р. при свому відвороті. Остались передовсім римо-католики, т. зв. калакути, що стояли під величезним впливом польського шовіністичного духовенства. З місцевої української інтелігенції незустрінули ми тут нікого. Усюди панувала польщина. Про українську національну свідомість серед селян не було й мови. Не легка була робота на Підляшші. По селах прийнято нас зразу холодно й з недовірям. Нас вважали чомусь за „австріяків". Та невдовзі здобули ми не тільки прихильність, але й повне довіря і любов підляських селян, без огляду, чи це був українець-православний, чи римо-католик. Нас почали вважати за своїх. Ми у свою чергу помагали їм, чим могли, навіть тяжкою фізичною працею в їхньому господарстві, що нас взаїмно до себе дуже зблизило.

Наладналася і культурно-освітна робота. Поширювали ми тижневик „Рідне Слово" з Білої і українські книжки, що могли їх роздобути зі Львова, Відня і Берліна. Видавництво „Рідне Слово" у Білій приготовило теж і видало „Календар-Альманах" на 1918 рік, що масово розійшовся на Підляшші. Вдержували ми теж звязок з Українськими Січовими Стрільцями, що вели шкільну і культурно-освітню роботу на Волині вже від довшого часу; вони нас відвідували в Білій й нам помагали. Нам сприяли і нам помагали теж і німецькі старшини: сотник піхоти Козак, гімназійний професор у Гановері, капітан маринарки Фохт і пор. Льоган та кілька німецьких підстаршин. В рр. 1917—18 розпочали ми й ведення українських народніх шкіл на Підляшші, до яких горнулося радо місцеве населення. Число тих шкіл зростало дуже швидко і нераз не було в нас спромоги заспокоїти бажання місцевого населення оснувати і вести в ній українську народню школу, бо й самі не мали достаточного числа людей. До нас приїжджали з Німеччини на контролю нашої праці інспектори з усіх трьох таборів для українських полонених; відвідували нас на місцях редактор „Рідного Слова" проф. Степан Кордуба і наддніпрянці Яків Тарасовський та Михайло Вілинченко. Ми влаштовували відчити для старших, вечерниці для молоді, а на Різдво ялинку для дітей а як це вдалося, то й аматорські театральні вистави, що все дуже освідомлювало підляських селян.

З приходом до влади большевиків розпочався, чи радше докінчувався розвал російського боєвого фронту. З кінцем 1917 р. настало на фронті припинення боєвої діяльности і розпочалися мирові переговори. Вміжчасі большев. орди під проводом Муравйова зайняли Київ. На поклик Центральної Ради вирушили з військовою допомогою Україні німецькі і австро-угорські армії. І мені прийшла пора теж вирушити зі зброєю на схід, щоб разом до боротьби за волю України. Жаль нам було розставатися з Підляшшям, де зустрілись ми з такою прихильністю українського населення.

До Української Громади в Білій, де зосереджувалася вся українська організаційна праця на Підляшші, прийшов 14 лютого 1918 р. наказ усіх нас стягнути з поодиноких командантур до Білої. Негайно стягнено зі сіл і містечок усі три сотні, яких члени працювали в різних місцевостях на Підляшші. Ми зібралися у великому бараку в Білій. Приїхав Олександер Скоропис-Йолтуховський. Його промова до синьожупанців і січових стрільців, про залив большевиками України, про руйнування Києва і про героїв зпід Крут та про потребу збройної боротьби з московським червоним наїздником зробила на нас величезне враження. По промові залунало грімке „Слава Україні"! Шапки пішли у гору. Ми усі були готові до бою.

Мене приділено до першої півсотні першого Запорізького полку, що вирушила з Білої 15. лютого 1918 р. до Голобів за Ковлем. Ця півсотня складалася майже виключно з інтелігентів, призначених головно до пропаганди і організації на місцях. Нас влучено у склад німецької армії, що невдовзі зайняла Київ.

Холм, березень 1943. р.

[1] Гл. „Холмська Земля" ч. 12.

ОСЕЛІ В КРИНИЦІ ТИМЧАСОВО НЕЧИННІ

УЦК подає до відома, що відпочинково-лікувальні оселі УЦК в Криниці тимчасово нечинні. Особи, що мають призначення до Криниці, можуть на основі цього призначення відбути лікування в оселі в Моршині. Про поновне урухомлення осель в Криниці повідомимо в пресі.

молодший хлоп — підсміхається і все сокирою бавиться. А далі то ще страшніше. Узяв той гість, що прийшов іздалека, бандуру. Заграв, заспівав. Бандура грає, козак той співає, стіни коршми мов росходяться, падають, а за ними не гора за гору ховається — а сонце гріє, припікає, край веселий аж до моря, стелиться степ широкий травою в ріст людський колихається.

— Гей-гей-гей ви збої... Гей ви бескидники — до нас уступайте, слави-долі зазнайте...

І плаче жидовин гіркими сльозами. Все над тим, що з чим буде. Аж надоїв Савці.

Каже:

— Викинути жидовина з коршми, а мед випити.

Так воно трапилося, що міщани мушинські, а з ними і віцепрефект довідалися, що в коршмі Янка — Савка Збой не зброднею замишляє, а тільки гостя з далекої країни приймає. За овечки і воли, за все що в скринях переховується перестали боятися мушинські міщани. За життя своє почали Господа молити і до костелів учащати. Гарниками шляхи уставили, щоб гостеві Савчиному дорогу перетяти.

А його як і не було.

Тільки спів його, слова і думки заховалися в коршмі Янка і серед збоїв. Від них та інших бескидників перейшли до всякого іншого люду гірського. Сам Савка йшов, поспішав до ясного пана Костки Наперського все розпитуючи про край веселий і степ широкий. Довго згадував і пісень тамошних співав аж поки на паль не посадили збоя із збоїв.

І було це у місті Мушині в році 1654-ому.

НОВИНКИ

Поворот до літнього часу. Згідно з розпорядженням Ради Міністрів для Справ Оборони Держави, обов'язуватиме знову літній час. Саме 29-го березня в год. 2. вночі всі прилюдні годинники будуть пересунені на одну годину, це значить з 2-гої на 3-тю годину.

Опіка над полоненими. В українських кругах Ген. Губ. продовжувано також у місяці лютому 1943 р. збірку для большевицьких полонених української національности, що перебувають в таборах Ген. Губернії. Вислано багато харчових дарунків, які засвідчують про почування місцевих українців для їх братів зі Сходу. Українські окружні комітети будуть і надалі втримувати зв'язок із мешканцями таборів.

500 вистав Українського Театру у Львові. Львівський Український Театр, за 20 місяців свого існування, відограв 14. ц. м. свою 500-у з черги виставу. З українських побутових п'єс на першому місці стоїть „Ой, не ходи Грицю" (22 вистави), на другому „Маруся Богуславка" (19 вистав), на третьому „Запорожець за Дунаєм" (16 вистав), на четвертому „Ніч під Івана Купала" (15 вистав).

Поборювання анальфабетизму. Реферат при Українському Центральному Комітеті для поборювання анальфабетизму, видав, за згодою Головного Відділу Пропаганди так званий стінний буквар для дорослих, спеціяльно приладжений для старших анальфабетів.

Курс українських провідниць дитячих садків. У Дрогобичі відбувається тепер 3-місячний курс для підвищення кваліфікації провідниць дитячих садків, які вже працюють у садках. Курс триватиме до 1. травня 1943 р.

Від 28. березня до 3. квітня затемнення обов'язує від год. 8.15. веч. до 5. рано.

Поліційна орхестра в Станиславові. З кінцем лютого ц. р. відновила свою діяльність дута орхестра Української Міської Поліції в Станиславові і провадить вже постійно свої проби. Орхестру веде вістун Томин Михайло.

Кравецька Школа в Бережанах. З початком березня відкрито в Бережанах нову 3-річну кравецьку фахову школу для дівчат. Приймають учениць від 14 років життя, які скінчили 4 кл. народньої школи. Досі вписалося около 50 осіб до 1. кляси. Для позамісцевих учениць організують бурсу.

Управа кок-сагизу в Ген. Губернії. В цьому році висіють на терені Ген. Губ. вперше на більшу скалю культуру кок-сагизу. Це рослина з ґатунку кавчукових. Вона має кавчук у своєму соці та в волокнах коріння. Кок-сагиз належить до тривалих рослин і має грубий головний корінь.

КАРИ ЗА ЇЗДУ БЕЗ БІЛЕТІВ

З уваги на надмірне переповнення особових поїздів, не можна було якслід переводити в потягах контролі пасажирських білетів. Наслідком цього щораз то більше подорожніх намагалося їхати поїздами, не маючи важного білету. Згідно з новими постановами, подорожній, що їде без важного білету і не зголоситься сам без взвання, мусить в особовому потягу заплатити 20 зол. кари, а в поспішному і приспішеному 40 зол. Сума ця покриває належність за переїханий відтинок аж до найближчої зупинки.

Любити треба за добрість, а не за красу

В одної бідної жінки була донька, що вчилася в гімназії. І часто ця донька, ставши панночкою, говорила незадоволено своїй матері:

— Які в вас руки попечені та в рубцях... Ховали б їх, а то я вже й дивитися на них не можу...

І чула це мати і раз, і два і три. А одного разу по такому запитанню й каже:

— Питаєшся, доню кохана, чого в мене руки такі негарні. Добре, розповім тобі. Давно це було, — ти була тоді ще немовлям і спала в хаті в колисочці, а я жала в полі за селом. Аж чую, — дзвонять на сполох... Розігнулася я від роботи, випросталась та й дивлюся, — дим несеться над селом, либонь пожар починається...

Так мене щось і кольнуло, — чи не над нами це кара Божа. Схопилася я, і як жала, побігла в село додому. Прибігаю, дивлюся, — аж горить наша хата, палає, як свічка...

Господь, покаравши мене, не забрав у мене розуму — і я прожогом кинулася в хату, схопила тебе з колисочки та й на двір... Але в сінях, що були в нас без стелі, спав на мене огонь і на мені зайнялася одежа...

Та Господь таки зглянувся надо мною, і я тебе від огню врятувала, хоч сильно попекла собі руки. Ось тому в мене такі попечені та такі порубцьовані руки, моя доню кохана...

Дівча аж збілідо на обличчі, аж духа затаїло, так слухало материного оповідання. А як мати скінчила, донька впала перед нею навколішки, припала до попечених материних рук, без кінця їх цілувала та голосила:

— Руки мої найсолодші, — таж у жодної матері в світі нема таких гарних ручок, як у вас, моя матінко найдорожча... Вибачте, мамцю, своїй доні нерозумній, що таке говорила...

І кожного дня доня обціловувала попечені материні руки, і вже вони ніколи не здавалися їй негарними...

Отож, не все то золото, що блищить, і часто під простим а то й не гарним обличчям криється шляхетна, велика душа.

Любити треба не за красу, а за добрість, за чуле серце та за спочуйливу душу.

Шукаймо в людині найперше щирого серця, дослідімо найперше душу її, і вже аж потім можемо сказати свою думку про неї.

Бо часто під гіркою скаралущою знаходиться солодке зерно.

(З притч Владики Іларіона, Архиєпископа Холмського і Підляського).

З ОРГАНІЗАЦІЇ УЧИТЕЛЬСТВА НА ХОЛМЩИНІ

В домівці Українського Допомогового Комітету в Холмі відбулися 7. березня ц. р. наради управ Окружних Відділів Українського Учительського Об'єднання Праці (УУОП). Нарадам проводив д-р Андрій Макарен ко. Вирішено приступити до праці в УУОП в Холмській Окрузі. З метою здійснення цієї постанови переводиться реєстрацію українського учительства в холмському повіті і на день 24. березня ц. р. скликується наради провідників районових методичних гуртків холмської округи. Наради відбудуться в домівці УДК Холм.

У склад Педагогічної Комісії увійшли найкращі педагогічні сили українських шкіл Холма та його околиці. На провідників методичних гуртків покликано ті особи, що відзначилися досі своєю шкільною і позашкільною працею на терені Холмщини.

Маємо надію, що українське учительство Холмщини не залишиться позаду і наладнає та зорганізує якслід свою методично - педагогічну працю та причиниться значно до розвою шкільництва.

Т. М.

УКРАЇНСЬКА НАРОДНЯ ШКОЛА В СЕЛІ ЛЯЦЬК НА ПІДЛЯШШІ

Українська народня школа в селі Ляцьк на Володавщині існує вже четвертий рік. Хоч шкільний будинок невеличкий, але гарний; довкола школи літом, є квітник. Біля школи і сільська кооператива „Єдність", що її цієї зими ограбували бандити. Недалеко школи є цвинтар та церква; її поляки, свого часу, хотіли зруйнувати. В деякі більші свята приїздже пан отець з села Голешів та відправляє Службу Божу. Шкільні діти та старші щиро моляться за кращу долю рідної землі. Коло церкви є висипана могила поляглим. Висипали цю могилу шкільні діти разом зі своїми батьками під проводом вчителя Ю. Венґльовського, що тепер є в Львові поручником Української Поліції.

До школи діти ходять точно. За Польщі не було української школи, тільки була польська, до якої примушували ходити. Діти з великим запалом приготовляються до свята народження і смерти великого нашого генія Тараса Шевченка.

Тепер управителем школи є п. Микола Каштан, що вчить дітей як жити в світі. Літом існував при школі дитячий садок, до котрого багато дітей ходило і вчилося різних віршів та пісень і забав. Народня праця в Ляцьку поступає дальше вперед.

Андрій Плас.

ХТО ОДЕРЖУЄ ШТУЧНУ ВОЩИНУ

Для раціонального ведення пасічництва необхідна штучна вощина. В Галичині є велика фабрика, яка має всяке відповідне устаткування й спеціяльний паровий котел до відчищування воску. У минулому році перероблено в цілій Галичині около 5 тисяч кг. воску, а ц. р. переробиться около 10 тисяч кг. воску на штучну вощину. Львівська вирібня працює під доглядом Пасічничого Союзу. Штучну вощину одержується лиш за віск, доставлений пасічником до фабрики. За перерібку числиться 25 відс. воску.

До всіх свідомих людей Холмської землі

Національна самопошана, що виявляється в любові до проявів рідної культури, це одна з головних прикмет і показчиків вартости нації та міцна запорука її майбутности. Тимчасом чимало предметів нашої старовини пропадає марно тільки тому, що ті, які стали їх несподіваними власниками, не розуміють їхнього значення.

Деякі речі знову залишаються мертвим капіталом, бо недоступні для загалу лежать в темних скритках приватних людей. А чимало ж річей занікає непомітно на наших таки очах уступаючи місця більш модерним. І тому ініціятивний гурток при Українському Допомоговому Комітеті в Грубешеві вирішив започаткувати в цілому грубешівському повіті, а посередньо також у цілій Холмщині та Підляшші, збірку всіх предметів що мають якунебудь музеальну вартість і свідчать про культурні змагання української нації на цій найдальше на захід висуненій смузі нашої землі. Одначе рятувати культурні надбання наших предків мусять помогти всі свідоміші одиниці українського суспільства, а в першу чергу українське учительство, священство, члени УОТ і взагалі всі, що вміють не тільки словами, але й ділами засвідчити любов нації.

До них звертаємося з проханням, зібрати всі старі церковні книги, старі малюнки, старовинне знаряддя праці, давній народній одяг, та його частини, старі монети та всякі викопалини й передавати їх в канцелярію Державної Учительської Семінарії в Грубешеві.

Зокрема просимо тих, які мають якінебудь збірки предметів нашої старовини, подати свою адресу. Дуже цінні будуть для нас також відомости про те, де знаходяться предмети музеальної вартости. Зазначуємо, що всякі видатки зв'язані з придбанням, чи доставою таких предметів будуть покриті, але просимо порозумітись з нами раніше в тій справі. Віримо і сподіваємося, що започаткована акція пебаром вже принесе реальні висліди, що засвідчать нам самим і чужинцям про нашу культурно-творчу здатність і нашу готовість до позитивних діл.

Управа Українського Національного Музею Надбужанщини

ВАЖНЕ ДЛЯ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ.

У зв'язку з реклямаціями наших нових передплатників повідомляємо, що наш часопис висилаємо новим передплатникам, що вплатили передплату після 1-го — від 15 того місяця, а тим, що вплатили передплату після 16-го — від 1-го наступного місяця.

За редакцію відповідає М. Хомяк у Кракові Видає »Українське Видавництво«, Краків, вул. Райхсштрассе 34 II. Телефон 230-39.
З друкарні »Нова Друкарня Денникова« під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigen teil: M. Chomiak, Krakau. Verlag „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau.
Reichsstrasse 34. Fernspr. 230-39. | Druck: „Neue Zeitungsdruckerei", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79.